

EMENCIJA NORDA OPRAVI ZLATI STANDARD

azen se siri, da bo Nemčija
medla zgledu Anglije in dru-
gih držav, ki so suspendirale
zlati standard denarne valute.
Nemški krediti bodo kmalu po-
skli in takrat bo padla odlo-
čitev

Berlin, 30. sept. — Nemčija se
paja v desperatni situaciji, ker
na vsak način obdržati
zlati standard in stabilizacijo
svoje denarne valute.
Toda če bodo njene sosedne sle-
dzle Anglije in suspendi-
zlati standard, kakor sedaj
pada, tedaj zagotovo, ki ga
red nekaj tedni izrekel kan-
Brüning, da Nemčija ne
dopustila inflacije, ne bo dr-
nančna situacija v Nemčiji
vedno resna, kar pokazuje
to, da je bilo od 7. septem-
za državne banke dvignjene
plata v vrednosti 250,000,000
rk.

Zunanji kredit Nemčiji, ki
na eno milijardo dolarjev, bo
ekel v prihodnjem februarju.
mci se sicer nadejajo, da jim
kredit podaljša, toda to je
domneva brez realne podlage.
Medtem, ko nekateri bankirji
porijo, da se Velika Britanija
pravila na izvršitev finančne
samomora, ker dopušča, da
sterlinga pada, vidijo dru-
v tej akciji vojno napoved
gim državam, ki imajo zlati
bard, v bitki za svetovna tr-
a.

Lord Rothermore, britski no-
st, je dospel v Berlin, kjer
proučaval učinke suspendije
tega standarda v Angliji na
miko trgovino in industrije.
Copenhagen, Danska, 30. sept.
Danska vlada je večeraj su-
ndirala zlati standard denar-
valute in se s tem pridružila
liki Britaniji in skandinav-
im narodom, ki so se že prej
rekli za to akcijo.

Poleg suspendije zlatega stan-
da je danska vlada tudi od-
dila embargo na izvoz zlata
tem, ko se je posvetovala z di-
ktorji državne banke.

New York bo odpravil krušne
vrste

New York. — To mesto ne bo
elo krušnih vrst prihodnjega
a, ako bo načrt Sveta dobredel-
h organizacij uspel. Lansko zi-
o so te organizacije obratova-
80 kuhinj in razdelile 80,000
ell na dan.

Slisale so se pritožbe, da so
kateri hodili od ene kuhinje
druge in tako prejeli večje
evilo kosil in da so te nasiče-
de ljudi, ki so prišli v New
ork iz drugih krajev.

Dobrodelne organizacije bo-
lelole zahtevale, da se vsak
vezdomec, ki želi prejemati ko-
o od dobrodelnih organizacij,
gistrira v uradu centralnega
roja. Vsak tak bo potem dobil
arto, katero bo oddal dobrodel-
organizaciji, ki bo skrbela
aj. Pričakujejo, da bodo s tem
opravi krušne vrste, ki ne de-
po dolge časti temu mestu.

reproseini zahtevajo porotno o-
bravnavo

San Francisco, Cal. — Enain-
ajset moskih in žensk, ki so
li aretirani v zvezi z demon-
racijami brezposelnih pred me-
no hodo in na katere je navali
polica, zahtevajo porotno o-
ravnavo. Brezposelni delavci so
steden, nespodobnega obnašanja
in kaljenja javnega miru. To
bilo prvič, da se je policija v
San Francisco vmešavala v de-
onstracije brezposelnih.

Slavka filmskih operatorjev

Pittsburgh, Pa. — Stiri izmed
gledališč v pittsburghskih pred-
stajah, ki so izprla filiske ope-
torje, ker niso slednji hoteli
stati na mezdne redukcije, so
odpisale pogodbo z unijo in pri-

Delavstvo zahteva preiskavo

Federacija urgira governorja
države Kentucky, naj odredi
preiskavo v postopanje oblasti
proti rudarjem v okraju Har-
lan

Lexington, Ky. — (FP) — De-
legatje na konvenciji državne
delavske federacije, ki se je vr-
šila v tem mestu, so poslali apel
governorju Flem D. Sampsonu,
naj imenuje posebni preiskovalni
odbor, ki naj zasliši sodnika
D. C. Jonesa in šerifa okraja
Harlan J. H. Blaira, katere sta
obtožena, da zaeno a kompanij-
skimi pobojniki izvajata straho-
vlado nad rudarji.

Zadevna resolucija je bila
sprejeta potem, ko so delegatje
slišali Wm. Hightowerja, pred-
sednika krajevne rudarske unije
v Evansu, in W. B. Greena, taj-
nika. Slednji je podrobno opisal
aretacije in persekucije unij-
skih rudarjev po oblasteh v Har-
lanu. Povedal je tudi, da avtori-
tete ne store ničesar, da se pri-
zene osebe, ki so odgovorne za
teroriziranje rudarjev, pred so-
dišče.

Konvencija je imenovala ko-
mitej, ki bo poslal vsem kandi-
datom v državne urade pole vse-
bujoč vprašanja glede njihovega
gibanja z ozirom na delavsko
gibanje in če verjamejo, da i-
majo rudarji v tej državi pravi-
co do vstopa v unijo.

Delegatje so se dalje izrekli
za modifikacijo prohibicijskega
zakona, ki naj bi dovoljeval izde-
lavo lahkih vin in piva; za pe-
dnevni delovni teden, krajši de-
lovnik in vzdržitev dostojnega
življenjskega in meznega stan-
darda. Predsedniku Hooverju
je bil poslan apel, naj skliče na-
rodno konferenco delodajalcev
in zastopnikov unij, ki naj bi
razpravljala o vprašanju brez-
poselnosti.

Tožavo nemškega de- lavsiva

Federaciji strokovnih unij grozi
deficit

Berlin. — (FP) — Nemška fe-
deracija strokovnih unij je te dni
objavila statistično poročilo
za leto 1930, iz katerega so raz-
vidne izgube, ki jih je utrpelo
nemško delavstvo valed ekonom-
ske in finančne krize.

Izdatki federacije so se pove-
čali za osem milijonov dolarjev
v prejšnjem letu, dočim so se do-
hodki znižali za skoro pet mili-
jonov.

Federacija je prispevala za
podpiranje brezposelnih 30,000,-
000 dol., dasi je vsled narašča-
joče brezposelnosti delavcev pre-
jela mnogo milijonov manj na
članarini.

Stroški za stavke so se znižali
za en milijon dolarjev, kar fede-
racija pripisuje zmanjšanemu
številu sporov in štrajkov v se-
danji depresiji.

Federacija je radi pomanjka-
nja finančnih sredstev tudi ome-
jila vzgojevalno delo med nem-
škim delavstvom.

Beda med brezposelnimi v Pitts-
burghu

Pittsburgh, Pa. — Policija je
našla mater in njene tri otroke
skoro fizično uničene valed dol-
gega stradanja. Mati je prodala
zadnje ostanke svojega pohištva
in denar porabila za nakup živil.
Njen mož je odšel za delom in
pred kratkim ji je poslal 25 cen-
tov iz New Yorka. Nedavno je
prejela obvestilo od elektrarske
in plinske družbe, da mora po-
ravljati račun, drugače bo druž-
ba zaprla plin in elektriko, hišni
gospodar pa ji je zagrozil z evik-
cijo.

Čakuje se, da jim bodo druga
gledališča v kratkem sledila. U-
nija vodi učinkovito piketiranje
gledališč, proti katerim so ope-
atorji zastavkali.

MACDONALD IZ- KLJUČEN IZ DEL- STRANKE

Enaka usoda je zadelala ostale la-
borite, ki so ostali v koalicijski
vladi. Pot za ponovno spre-
jetje odprta, ako obljubijo, da
ne bodo podpirali delavstvu so-
vražnih organizacij

London, 30. sept. — "Daily He-
rald," glasilo angleške laboritske
stranke, je danes zjutraj objavil
naznanilo, da je ekskutivni ko-
mitej stranke izključil vse člane
in podpornike nacionalne vlade
iz stranke.

Izključenih je trinajst članov
parlamenta, med temi premijer
MacDonald, kancelar Snowden,
vsi bivši ministri v delavski vla-
di, ki so ostali v MacDonaldovem
kabinetu, ter lorda Sankey
in Amulree.

Odlok komiteja, piše Herald,
predvideva ponovno sprejetje iz-
ključenih v stranko, ako ti obljub-
bijo, da se bodo v bodoče držali
določb strankine ustave in prene-
hali podpirati protidelavske or-
ganizacije.

Redukcije udarce za de- lavce v Pittsburghu

Močan odpor proti meznim re-
dukcijam je v sedanji situaciji
nemogoč

Pittsburgh, Pa. — (FP) — Je-
klarski delavci v Pittsburghu in
okraju Allegheny bodo izgubili
\$15,000,000 v enem letu vsled re-
dukcije mezd, ki jo je odredila
United States Steel korporacija
in druga podjetja. Redukcija de-
lavske mezd pomeni večje pro-
fite za delničarje.

Jeklarske tovarne v okraju
Allegheny uposljujejo krog stoti-
soč delavcev. U. S. Steel korpo-
racija jih uposljuje 10,000. Valed
redukcij bodo delavci izgubili 50,-
000 na dan ali \$15,000,000 na le-
to.

Neodvisne jeklarske "družbe",
uključivši Jones & Laughlin
Steel ter Pittsburgh Steel, so tu-
di odredile mezdne redukcije. J.
& L. uposljuje 22,000 delavcev v
svojih jeklarnah, ki jih ima v
Aliquippi in drugih mestih, Pitts-
burgh Steel pa 7,000 v Mones-
sensu in Allentownu.

Da-li bodo redukcijam sledili
nemiri in stavke je problematič-
no vprašanje. Mnogo družin je-
klarskih delavcev je že poprej
komaj zaslužilo za najobhodnej-
še potrebe in bi v primeru
stavke bili vrženi v aktualno po-
manjkanje v prvih dneh stavke.
Brez zunanje pomoči ne more bi-
ti nikakega upanja na uspešen
odpor proti redukcijam.

Metal Workers Industrial Lea-
gue je sklicala konferenco jekar-
skih delavcev v Pittsburghu, ki
bo razpravljala o situaciji v je-
klarski industriji. Pričakuje se,
da bodo razne grupe, ki jih je
organizirala Liga v raznih me-
stih, poslale svoje delegate, ka-
terim bodo predloženi načrti za
organizatorično kampanjo med
jeklarskimi delavci.

Izgredi brezposel- nih v Londonu

Policija navalila na demonstran-
te, ki so hoteli priti v državno
zbornico, da predložijo svoje za-
hteve MacDonaldu. Kralj kon-
feriral s predsednikom vlade
in odobril njegovo politiko

London, 30. sept. — Včeraj je
prišlo do spopadov med policijo
in brezposelnimi, ki so priko-
kali pred državno zbornico in
skušali izsiliti vstop, da vidijo
premijerja MacDonalda in mu
predložijo svoje zahteve. V spo-
padu, ko je policija na konjih
navaila na demonstrante, je bi-
lo večje število ranjenih in are-
tiranih.

Demonstrantje so prepevali
revolucionarne pesmi, ko se je
policija zapodila mednje. Mnogi-
ca je bila silno razburjena in je
skušala potegniti policaje s konj,
nakar so ti pričeli rabiti kolčke.
Več demonstrantov je policija
pobila na tla; nekateri so bili ra-
njeni in so jih morali odpeljati
v bolnišnice.

Policiji se je končno posrečilo,
da je razpršila množico, toda de-
monstranti so se potem začeli
spet zbirati v bližini Whitehalla.
Tukaj je prišlo do nadaljnjih
spopadov med brezposelnimi in
policijo. Medtem, ko so se v bli-
žini parlamenta vršile bitke, je
mala deputacija brezposelnih iz-
silila vstop v dvorano St. Ste-
phen, kjer so se sešli z večjim
številom laboritskih članov pa-
lamentarja.

Poslanska zbornica je v istem
času po tretjem čitanju sprejela
predlogo, ki določa znižanje po-
dpor brezposelnim za deset od-
stotkov ter redukcijo plač za u-
čitelje ter državne uradnike.
Predloga je bila potem takoj po-
slana v zbornico lordov.

Da-li bo kralj v kratkem raz-
pisal generalne volitve, je vpra-
šanje, ki je zavito v politično
meglo. Kralj se je večeraj vrnil
v Lohdon in par ur pozneje se je
pri njem oglašal premijer Mac-
Donald ter mu poročal o razvoju
situacije. Detajli njeguna razgo-
vora so sicer državna tajnost,
toda domneva se, da je dal kralj
MacDonaldu proste roke v vod-
stvu državnih afer in mu obljub-
bil, da bo podpiral njegove ak-
cije.

Reorganiziranje poljedelstva v
sovjetski Rusiji

Moskva. — Državne kolektiv-
ne kmetije v Sovjetski uniji so
narastle na 207 in državni žitni
trust je sedaj sestavljen načrt za
decentralizacijo teh kmetij v de-
vet regionalnih enot, kot je raz-
vidno iz poročila v listu "Mos-
cow News".

Komisariat za poljedelstvo
smatra državno kmetijo, ki ob-
sega od 100,000 do 125,000 akrov
za idealno in je odredil, da se vse
kmetije, ki obsegajo večje število
akrov, reducirajo.

Brezposelnost v Angliji

London, 30. sept. — Poročilo
ministrstva za delo, ki je bilo
večeraj objavljeno, pokazuje, da
je število brezposelnih v Angliji
naraslo na 2,811,615, kar je 22,-
535 več kot v prejšnjem tednu.

TIHOTAPLJENJE TUJERODCEV V AMERIKO

Zvezni agenti prispeli v Chicago,
kjer bodo nadaljevali s prei-
skavo

Chicago, 30. sept. — Trideset
federalnih agentov je večeraj do-
spelo v Chicago, da zasledijo in
aretirajo voditelje krojka, ki se
bavi s vtihotapljenjem tujerod-
cev v Združene države in čigar
letni dohodki znašajo od petde-
set do sto milijonov dolarjev.

Murray W. Garson, pomočni
tajnik v zveznem delavskem de-
partmentu, in Frank Watkins,
načelnik preiskovalnega komite-
ja, sta izjavila, da krojek raču-
na za svoje delo pri vtihotaplje-
nju posameznega tujerodca v
Združene države od \$200 do \$6,-
000 poleg transportnih stroškov.

Mladi in zdravi tujerodeci pla-
čajo manj kot bolehi in stari.
Krojek ima svoje agente v enaj-
stih pristaniščih in v mnogo-
krajih ob kanadski in mehiški
meji. Dogodilo se je že, da je
bila grupa petsto moč vtihotap-
ljena s posredovanjem tega
krojka.

Zvezni agentje so vodili prei-
skavo v delovanje tega krojka
v New Yorku več mesecev in so
ugotovili, da se vtihotapljenje
tujerodcev vrši tudi v drugih
mestih. Voditelji večjih sindika-
tov opravljajo svoj posol po bi-
niških metodah. Sprejemajo delo
na plačilo od tujerodcev, katere
spravijo čez mejo, in potem za-
htevajo, da se jim ostalo plačala
v obrokih. Dostikrat se zgodí, da
zahtevajo nadaljnje vsote od
svojih števcev potem, ko so se pre-
jeli dogovorjeno pristojbino.

Tujerodce povečini pošiljajo v
velika industrijska mesta na
vzhodu in ob velikih jezerih.

Preiskava v New Yorku je re-
zultirala v aretaciji tridesetih
oseb, ki so sodelovale pri vtihota-
pljenju tujerodcev. Na stotine
tujerodcev, ki so na ta način
prišli v Združene države, bo svez-
na vlada deportirala.

Detroiti delavci se zavzeli za
Mooneyja

Detroit, Mich. — Mooneyjev
apel glede ustanovitve enotne
fronte delavskih progresivnih in
radikalnih organizacij, ki naj bi
se bojevala za njegovo oprosti-
tev iz zapor, je našel ugoden
odziv med tukajšnjim delavst-
vom.

Zastopniki raznih delavskih
organizacij so te dni ustanovili
komitej enotne fronte in isvolili
Al Kennerja, člana proletarske
stranke, za načelnika.

Jeklarna prenehala z obratom

Braddock, Pa. — Edgar Thom-
pason Works, podružnica U. S.
Steel korporacije, je popolnoma
ustavila obratovanje do 1. no-
vembra. To je prvič, da je to po-
djetje, ki je bilo ustanovljeno pred
26 leti, ustavilo obratovanje.
Več sto delavcev je prizadetih.

Mooney pozdravlja rudarje

Hvali jih, ker so se uprli izkori-
ščanju valed terorizmu razred-
ne justice

New York. — (FP) — "Labor
Defender", glasilo Mednarodne
delavske obrambe, je prejel te-
legram od Tom Mooneyja, ki ga
je naalovil na rudarje v okraju
Harlan, Ky., ter ga objavila v
septemberski številki. Telegram
se glasi:

"Pozdrav militantnim rudar-
jem v Harlanu, ki se v polni me-
ri zavedajo delavske solidarnosti.
Grozí vam električni stol, ker
ste pokazali svoj pogum v o-
brambi delavskih pravic in avo-
bede proti brutalnemu kapitali-
stičnemu suženstvu, katerega
so vam hoteli valiti. Vaš sločin
je lojalnost napram delavskemu
razredu. Vaš boj za svobodo od-
vial od enotne akcije delavskega
razreda.

"Danes so na vrsti rudarji v
Harlanu. Včeraj so bili rudarji
v Pennsylvaniji, tektilni delavci
v Gastoniji; l. 1927 je vladajoči
razred segral Sacco in Vanzetti
na električnem stolu; pred dva-
najsetimi leti so lesni baroni o-
mrežili in vrgli v zapore devet
članov IWW; pred petnajstimi
leti so poslali mene in Billinga
v dosmrtno ječo. Jutri bodo sa-
čeli s novimi persekucijami de-
lavcev, ki se borijo za svoje pra-
vice. Maščevalnost vladajočega
razreda ne pozna nikakih mej.

"Ali naj bodo vse te žrtve za-
man? Ali te ne sadočujejo, da
se odpravijo nesmatne diferen-
ce v vratah delavskega sloja in
vidihne v delavska arsa nov mi-
litantni in revolucionarni duh,
da se tako ustvari enotna fron-
ta, ki se bo postavila v obrambo
štev kapitalizma in razredno ju-
stice? Čas za skupno akcijo je
tukaj!"

Bojkotiranje kalifornij- skih produktov

Gibanju se je pridružila delav-
ska federacija v Arizoni

Tucson, Ariz. — (FP) — Dru-
žavna delavska federacija se je
pridružila gibanju za bojkotira-
nje kalifornijskih produktov. Fe-
deracija je na svoji konvenciji
sprejela resolucijo, da se posove
delavce v Arizoni, naj ne kupu-
jejo produktov, ki so izdelani v
Kaliforniji, dokler ne bosta Mo-
oney in Billings izpuščena iz za-
pora.

Resolucija je bila sprejeta s
30 poroti enemu glasu. Delegati
so izjavili, da so se vsi dosednji
apeli na kalifornijsko justico iz-
javljali, da so sodišča zavrgla evi-
denco o nedolžnosti štev in da je
bojkotiranje produktov edini
način, da delavstvo pokaže svo-
jo nejevoljo proti krivičnemu po-
stopanju justice v Mooney-Bil-
lingsovi zadevi.

Na konvenciji je bilo tudi po-
jasnjeno, da špekulanti uničujejo
velike zaloge kalifornijskega
sadja s namenom, da obdrže
cene na sedanji višini, dasi na sto-
tisloče delavcev trpi pomanjka-
nje valed brezposelnosti. Dele-
gatje so izjavili, da so uverjeni,
da se bo bojkotiranje kalifornij-
skih produktov razširilo, ker se
za to akcijo ogrevajo delavske,
liberalne in radikalne organiza-
cije.

Rockefellerjeva družba znižala
mezo

Denver, Colo. — Rockefeller-
jeva Colorado Fuel & Iron Co.,
ki vodi kampanjo za redukcijo
mezd, je te dni naznanila zniža-
nje za 10% za delavce v njenih
jeklarskih tovarnah. Rudarjem
je že prej znižala mezo za deset
odstotkov. Med rudarji, ki so
uposleni v Rockefellerjevih pre-
mogovnikih, so se pričele širi
govorice o stavki. Vprašanje je,
če se bodo rudarjem v primeru
stavke pridružili tudi jeklarski
delavci. Rockefellerjeva družba
se običajno poslužuje pobožnikov
pri razbijanju stavk.

JAPONSKA LEZE V BEDO VSLED OBOROŽEVANJA

Omejiti bo morala svoje izdatke,
če ne hoče rušiti pred finanč-
nim polomom, pravi strokov-
njak

Washington, D. C. — (FP) —
Japonska ne bo mogla nadalje-
vati s sedanjim programom obo-
roževanja, ako bo izdajala veli-
kanske vsote denarja za armado
in mornarico in bo njeno prebi-
valstvo naraščalo tako hitro kot
v sednjih desetletjih. Do tega
zaključka je prišel dr. Harold G.
Moulton, predsednik Brookings
instituta v Washingtonu. Moul-
ton je na povabilo Junosuka Ino-
uya, sedanjega finančnega mini-
stra, sodeloval v posebni študiji
japonskega gospodarskega siste-
ma. Pri tem so mu pomagali ve-
ščaki japonske državne banke,
ki so abrali podatke, na katerih
bazi je Moulton sestavil svoje
poročilo.

Moulton pravi, da analiza ja-
panske budjetne situacije poka-
zuje, da je bila Japonska pri-
ljena sprejeti londonski pomor-
ski dogovor. On ne vidi nikake
močnosti, da bi mogla Japonska
še nadalje trošiti velikanke vsote
denarja za oboroževanje. Da-
lje je omenil, da so govorice o ja-
panski nevarnosti, ki proti Zdu-
ženim državam, neutemeljene. V
interesu Japonske je, da še na-
dalje vzdržuje prijateljske trgo-
vinske odnose s Ameriko, če
hoče obdržati tržišča za svoje
avilene izdelke. On meni, da bi
vojna med Japonsko in Zduže-
nimi državami prinesla depresijo
v nekatere ameriške indus-
rije, toda za Japonsko bi vojna po-
menila ekonomski polom.

Pri vsem tem je treba vpošte-
vati naraščajoče število japo-
nskega prebivalstva. Prebivalstvo
Japonske od 1720 do 1880 je bi-
lo stalno krog 37,000,000, toda
od leta 1870 je rapidno narašča-
lo. Od l. 1920 do 1930 je naraslo
za 16%. Japonska ima sedaj 64,-
448,000 prebivalcev, a teritoriji
vred pa 90,359,000.

Vzdrževanje obstoječega živ-
ljenjskega standarda na Japon-
skem je v nevarnosti, ako vlada
ne smanja izdatkov za oborože-
vanje na suhani in na morju.
Moultonovo mnenje je, da bo mo-
rala vlada uvesti nove smernele
v ekonomski politiki, da zašči
državo pred finančnim in gospo-
darskim propadom.

Nov rekord letalske brzine

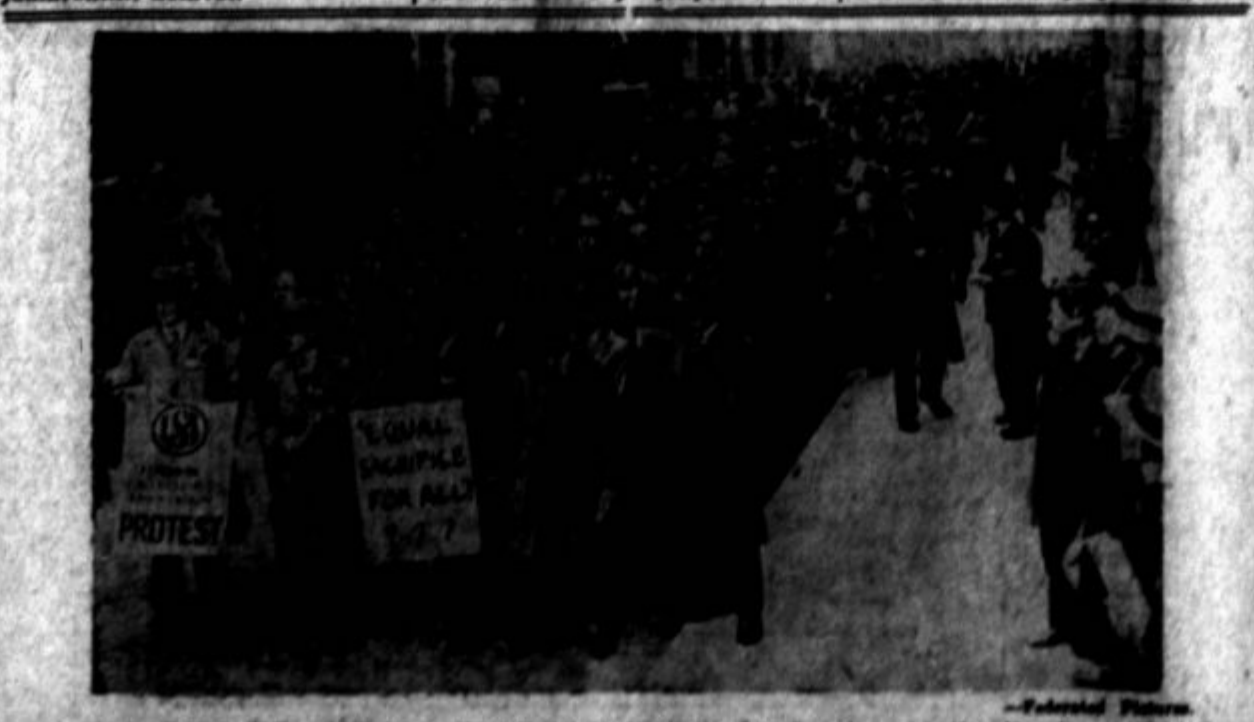
Angleški letalec letel s brzino
408 milj na uro

London, 30. sept. — Angleški
vojaški letalec poročnik G. H.
Stainforth je večeraj dosegel nov
rekord letalske brzine, ko je le-
tel 408.8 milje na uro, ali 6.8 mi-
lje na minuto.

Njegov rekord letalske brzine
je bil danes uradno potrjen.
Stainforth je s tem posekal
svoj lastni rekord, ki ga je dose-
gel 13. septembra, ko je letel s
brzino 379.06 milje na uro v sve-
tovni letalski tekmi. Zmaga v
tekmi mu je takrat prinesla
Schneiderjevo trofejo.

Banka prosi vlagatelje, naj
dvignejo denar

Chicago, 30. sept. — T. B. Mc-
Grath, predsednik Mayfair State
Savings banke, je naznanil, da
bo prostovoljno zapri banko in
obvestil je vse vložnike, naj pri-
dejo po denar, ki jim bo isplačan
v polni vsoti v torek. Vlagatelji
so sicer prišli in dvignili krog
pol milijona dolarjev iz banke,
toda precejšnje število se ni od-
zvalo obvestilu in tako je ostalo
v banki še za stotisoč dolarjev
vlog, kateri denar bo banka vr-
nila vlagateljem potom pošte,
ako se sami prej osebno ne zga-
sijo.

Množica učiteljev in učiteljic v Angliji, ki demonstrirajo v Londonu proti znižanju svoje plače.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

POPLAVE V SLOVENIJI

Posledice jenskih naravnih katastrof, Sora in Savinja, povzročili mnogo škoda. Narasla voda zahtevala tudi človeško žrtve.

Ljubljana, 12. sept. 1981. Leta jena jesen se je začela v menju hudih nalivov, ki so že povzročili mnogo škoda. Ljubljani je močno lilo že danes, hujši naliv pa je prišel iz bliskom in gromom med 6. in 7. uro popoldne. Iz črnih oblakov, ki so zavili mesto v temo, je kakor iz škafa, da so bile na mahoma preplavljene in so trati silne množice kalne deževne. Gorenjska pa je bila vsa v neprodno temo in v njej je bilo, da nalivi tudi nji ne manjajo. Z dežele že prihajajo prve vesti o poplavih, ki so povzročile že mnogo škoda.

Litije poročajo, da je Sava močno narasla, še slabše vesti pa prihajajo iz Skofje Loke. Davi na 4. so se zbrali nad Skofjo na pogubni oblaki, iz katerih kmalu začel liti dež v najgostejših curkih. Lilo je nepretrgoma do 7. jutraj, nato s malopresledki do 3. popoldne, ko je nebo za hip zjasnilo.

Skofješko gorovje, posebno ti selški dolini, je zajemalo ogromne množice vode, ki je z strani drvela v dolino. Selci s svojimi pritoki je od ure bolj narasla in do jutra je drgnila nad 3 metre. Položaj je postal posebno opasen okoli 8. jutraj. Podobna ogromna veletoku se je Selščica valimimo Skofje Loke na Sorško, ki je bilo z obeh bregov pod vodo. Razdivjana reka prinašala s seboj velike množice peska, prsti, poljskih prikopov, sadja, vejčev in grmičja. Ljudje se opazili v vodi, kose sobne oprave in je verjelo, da je voda kje višje v potokih, kak stanovanski običaji. Trgovcu Vebro iz Zalega je vodovje odneslo skoro 8 hlodov. Selščica je bila v polji loki na goste posejana s smeti, odplavljenimi brymi in z bl. Neurje je odplavljalo prst in dolini in je, zaenkrat še doganano kje, odneslo celo žak, katere dele so ljudje videli v raznih valovih narasle reke. Voda je drla vse vprek in škoda lesu, sadju in poljskih pridelkih je zelo visoka.

Poplave tudi Skofji Loke niso zanesle. Voda je na mah prevrnila mestne ulice in ker povalniki niso zmogli tolike množice vode, je ta udarila ponekod stanovanske prostore in klet. Povsod so imeli velike težave, da bi se izognili pritoki in vije s s strahom čakali, kaj pride. Sredi popoldneva je začela voda upadati in upati je, da najhujše že minulo. Materialne škoda zaenkrat še ni mogoče oceniti.

Tudi na Stajerskem imajo hvalive in reke in potoki hitro narasajo. Iz Savinjske doline poročajo, da Savinja stalno narasla in da se je bati, da vsak prestopi bregove. Pri St. Petru je zrasla že tri metre nad normalo. Iz Kamnika poročajo, da tamkaj začelo deževati okoli 1. jutraj in da je z malimi sledki deževalo ves dan. Bistrica je precej narasla ter stoji nad normalo. Precej škoda napravila v Stranjah, kjer je izrgala precej obrežja, posebno Tinačovo hišo. Tudi potok Bistrica je močno narasla in voda je poplavlja ves kopalniški prostor. Bistrica je nosila s seboj ogromne lesa iz lesnih akla na Stahovici. V dolini Črne hudourniki pridrevli s tako silo, da so na več krajih izrgali plazove, ki so zasuli potok. Tudi nad Celjem in Samoborju dolino je razsajala huda voda in na Kapuškem močje se stopi pripravljene delavce, da očiščujejo pred morebitnim preplavljenjem.

Četel nedelje so vode upadle (Novejša poročila.)

Nalivi, ki so po vsej Sloveniji povzročili mnogo škoda in še več, so ponehali, nebo se je zjasnilo in ljudje so si oddahnili, da je pritekla z Gorenjske-

ga močno narasla, je napravila precej škoda na svoji poti od Zidanege mosta proti Brežicam. Od Ljubljaničnega ustja naprej je poplavlja obrežja polja in je areca, da se je zjasnilo, sicer bi bilo še več škoda in strahu.

Iz Kranja javljajo, da sta Sava in Kokra močno narasli in mestoma prestopili bregove. Najhujša nevihta je divjala v noči od petka na soboto. V soboto zjutraj sta obe reki nosili s seboj mnogo hlodov. Po Kokri je plaval del mostu in mnogo druge navlake, kar je pričalo, da je moral biti v gornjih delih silen vihar. Najbolj sta trpeli vsled poplave cesti Kranj-Jezersko in Kranj-Cerkije. Pred nekaj dnevi je voda odnesla del jezua Majerjeve elektrarne, v noči od petka na soboto pa je razdivjani element odnesel še en del jezua.

Silni nalivi so zahtevali tudi človeško žrtve. V Gradu pri Cerkijah ima ob potoku Reka svoj mlin Anton Osel. V soboto je močno narasli potok ogrožal njegov mlin in da ga reši pred katastrofo, je odšel k zatvornici, da jo odpre in spusti vodo v tako zvani Suhi graben. Pod nogami pa se mu je prelomil trhel tram in mož je padel v vodo, ki ga je odnesla s seboj proti Cerkijam, kjer so pozneje njegovo truplo potegnili iz vode.

Smrtina nesreča hlapca

Na Pohorju pri Sv. Primožu se je pripetila smrtna nesreča. Pri posestniku Ladineku je bil zaposlen hlapec Jazek Lorenci. Te dni je hlapec metal s kozolca kito na nižje ležeči pod. Pri tem delu je stal na tako zvanem "hlapcu" ali kakor pravijo na Pohorju "na petru." To stajalo se mu je pa med delom nenadoma premaknilo in hlapec je padel na pod in si prebil lobanjo tako močno, da je takoj na mestu umrl.

Vsi nad enega. — V bližini Pesnice pri Mariboru je kopica pijanih fantov srečala na cesti zidarja Antona Lepenika, ki se je vračal v Maribor iz St. Ilje. Pijanec so se ga kar na lepem lotili ter ga tako premaknili, da se je komaj privlekel v Maribor v bolnico. Zlomil so mu desno roko v ramenu, težke poškodbe pa ima tudi po ostalem telesu.

Sodrug Ozmec umri

V nedeljo 6. sept. je umrl v Mariboru med sodrugi znani delavec, upokojeni železničar Josip Ozmec. Pokojnik je bil rojen 1. 1856 v Podgorcih pri Ptuj, s svojimi 29. letom pa je stopil v službo na železnici. Služboval je dolgo na Tirolskem, po prevratu pa v Mariboru. Ni dvoma, da je življenje sodruga Ozmeča med avstrijskim organiziranim delavstvom napravilo iz njega zvestega sodruga in delavca socialističnih organizacij. Prijel je za delo, kjerkoli je mogel in kjerkoli je bilo treba. Bil je odbornik raznih delavskih ustanov in povsod agilen kot le kaj. Tega mu mariborski sodrugi ne bodo pozabili nikoli. V kulturnih in gospodarskih, strokovnih in političnih organizacijah je delal do zadnjega. Tudi ko je bil pred nekaj leti stopil radi starosti v pokoj, ni nehal delati v organizacijah. Bil je tudi svobodomislec, ki je pred nekaj leti — ob priliki nekega konflikta — to tudi dejansko pokazal: izstopil je v svojem 72. letu iz cerkve. Pokojni sodrug Ozmec je bil v borbi do skrajnosti pošten borec. Zato te besede v njegov spomin.

Po šestih letih izsleden vlomilec. — Neznani vlomilec je v maju 1. 1925 vlomil v trafiko voj. invalida Josipa Skornjaka v Šoštanj ter odnesel za 28.000 Din tobačnih izdelkov in kolekov. Trafikant je bil sicer zavarovan, ker pa kratko pred vlomom ni poravnal zapadlega obroka, seveda ni dobil nobene zavarovalnice. Vlomilca tedaj niso mogli izslediti. Toda orožništvo stvari ni pozabilo in ko je začel leteti sum na posestnikovega sina 28-letnega Josipa Brjanička iz Šoštanja, ki je nekoliko čudneke narave, je začelo stikati. Zednje čase pa se je sum tako zgostil in indiciji so čedalje jasneje kazali, da je bil on eden izmed vlomilcev, zato je bila odredjena aretacija Brjanička. In fant je na sodišču po daljšem oklevanju in izmotanju priznal, da je ukradel omenjeno blago. Stvari je poskril doma med

deskami na domači žagi in pravi, da mu je večinoma popadalo v vodo in ni imel koristi od tega. Ker oblastna sumijo, da Brjanič ni bil sam, temveč da je morala vlom izvršiti večja družba, je odredjena nadaljnja preiskava.

Mohorko priznal svoj sedmi umor

Ko je bil morilec Mohorko na velikonočno nedeljo pri Slivnici aretiran, se je takoj pojavila domneva, da je on tudi morilec kmeta Fingušta iz Gorice pri Račah. Fingušt se je 9. novembra 1929 sivečer vračal z mariborskega trga. Na cesti med Gorico in Podovo so nenadoma počeli stitje strel in Fingušt se je zvrnil po svojem vozu smrtno zadet. Konj se je vsled strelav splašal in od drvel proti domu, kjer so Finguštovi našli Fingušta na vozu mrtevga. Napadalec je takrat odšel prazen rok, ker mu je splašeni konj prekrizal račun in ni mogel umorjenega Fingušta oropati.

Umora je bilo osumljenih več oseb, izvršenih več aretacij, vendar pa se oblastem ni posrečilo izslediti krivice, dočim so aretirane osebe pozneje izpustili, ker se je dokazala njihova nedolžnost. V dolgoletni, več mesecev trajajoči preiskavi je lov škoga morilca Mohorka pa je zadnje dni nastal nov preobrat. Mohorko, ki ga še vedno zaaljuje, je sredi dnevi priznal, da je on umoril tudi Fingušta. Zato se bo morala preiskava raztegniti tudi v to smer in razprava proti večkratnemu morilcu, ki je bila do ločena za tekoči mesec, se bo morala spet odgoditi. Mohorko je s tem priznal še svoj sedmi umor.

Umrl so. — V Radviljici je preminul davčni kontrolor Ignac Sita; zadela ga je srčna kap. Srčni kapl je podlegel v mariborski bolnici 87-letni železničar Franc Janič.

Prepovedane publikacije. — Ministrstvo za notranje zadeve je prepovedalo uvoz in razširjanje v naši državi sledečih knjig: "Sittengeschichte des Gemeinen und Verbotenen," "Die Weiberrherrschafft," "Sittengeschichte des Weltkrieges," "Kulturorschungen," L. II in III. Izdaja in "Sexualwissenschaft" v slobohi Schneider et Co., Wien, Leipzig. — "Das unbekannte Europa," izdane na Dunaju po Fed. Werginu, "Es Megis Elung Magyar Orasag," izšlo 1. 1920 in 1931 v Budimpešti. — "Zitta, Princesse de la Paix" v francoski izdaji, ki jo je napisal Antoine Rodier.

Domnevani požigalec aretiran. — Braslovčki orožniki so dne 10. sept. aretirali veleposestnika v Gomilskem Josipa Fonda in njegovo gospodinjico, ker obstoja močan sum, da je Fonda, ki je pred nedavnim pogorel, najel požigalec. Ljudske govorice so ga takoj po požaru osumile tega dejanja in po raznih ugotovitvah s strani domačih orožnikov se je sum tako pojačal, da je sodišče odredilo aretacijo. Obna sta zdaj v zaporih okrajnega sodišča v Vranskem. Baje so že na sledu tudi drugim osumljencem.

Smrt pri kozolcu. — Te dni so pri posestniku Ladineku pri Sv. Primožu pri Guštanju mlitili in domači hlapec Lorenci je metal snopje iz kozolca. Pri delu pa mu je "hlapec" na katerem je stal, spódrknil in nesrečno je iz višine priletel na tla na glavo ter si zlomil tilnik in oblezal na mestu mrtve.

Utepljenca so našli v Dravi. — Drava naplavlja svoje žrtve v toku pod Breznom. Tamkaj je naplavlja že več trupel, ki jih je princala iz Avstrije. Tako bo najbrž tudi s truplom, ki ga je reka naplavlja v občini Jančevski vrh, ker je trapi bilo že močno razpadlo. Ležati je moralo v vodi že več kot mesec ali dva. Na truplu je manjkalo že mnogo udov, manjkala je obleka in niso mogli ugotoviti niti, ali je bil mož ali ženska. Truplo so po pregledu pokopali v Breznom ob Dravi.

Avtomobilska nesreča pri Zagrebu. — Sofer Rudolf Spaglic iz Cirkove pri Ptuj se je 11. sept. z marimorskim taksiem 2-3560 zaletel v neko kapelico pri Stenjevci; avto se je pri tem razbil. Sofer se je težko poškodoval, dva nemška trgovska potnika, ki sta se vozila v avtu, pa sta ostala nepoškodovana.

Požar v St. Vidu pri Stjani. — V St. Vidu je požar v torek 1. sept. uničil posestnika Jožefa Pekoljši hišo in vsa gospodarska poslopja do tal.

Koran in telefon

Stari verski predpisi in pridobitve moderne tehnike

Zelo zanimivo je, kako skuša srednjearabska država Nedžd pod svojim vladarjem Abdulom Azizam ibn Sauda rešiti problem prilagoditve muslimanstva na moderno dobo in njeno tehnično civilizacijo. Tu vlada še najstrožji muslim, puritanizem, ki je v svojem bistvu odločen sovražnik modernizacije. Kemal paša v Turčiji si v etakem položaju ni vedel pomagati drugače, nego da je muslimanizem puritanizmu preprosto zlomil vrat in postavil svojo državo na čisto posvetno in protiversko podlago. Ibn Saud tega ni mogel storiti, ker bi za vsak poskusa z vrste stal prestol. Vendar pa mu je uspelo izvršiti modernizacijo svoje države, ne da bi mu mogel kaj očitati niti najbolj zagrizeni islamski starokopitnež.

Zgodovina tega vladarja bi bila vredna romana. Njegov oče je pred tridesetimi leti izgubil vladno in prostost, njega in vse njegovo sorodstvo so zaprli v trdnjavo Riad, v kateri je imel svoj sedež njegov najhujši sovražnik, emir Muhamed ibn Rušid. Mlademu Saudu se je nekega dne posrečilo, da je ubežal s kćerini dvajsetimi tovariši in se to četico je kmalu nato s neverjetno predrznostjo zavzel Riad in ubil emirja. Riad je postala njegova prestolnica, od tu je s naštetimi bitkami in pohodi razširil svojo oblast čez srednjo Arabijo, kjer je osnoval eno najbolj trdnih arabskih samostojnih držav.

Ibn Saud si je mnogo prizadeval, da bi otvoril zapadni kulturi in civilizaciji prsto pot v to deželo, a kmalu je zaradi tega naletel na odpor svojih bivših naj-

zvestejših vahanbitov, ki so fanatični borci za čistost in nedotakljivost islamske tradicije. Še pred enim letom je bil zaradi njegovega odpora skoraj izgubil prestol in življenje. To ga je hmotno. Vdal se je zahtevam svojih imamov, višjih duhovnikov, in je še poostriž življenjske predpise za svoje podanike. Prepovedal je tobak in alkohol popolnoma; ženske so se pod strožim režimom nego prej, tuje se smejo stalno naseliti v deželo le tedaj, če se priznajo k islamu. Vsa državljana se mora točno držati verskih predpisov glede jedi in posta, tatu polomijo po starem običaju roke, morlica obestjo brez milosti, možki si ne smejo briti brade, a kadani kdo umre, svojo ne smejo žalovati — vse kakor zahteva koran.

Skratka, v Nedždu živi najstarejša muslimanska tradicija v vsej svoji neokrnjenosti. Polagaje pa uporabljajo telefon, avto in radio — kakor v vsaki moderni državi. Kako je mogel Ibn Saud spriznati svojo ljudstvo s temi hudicevimi pripravami? Povsem priprosto. Sklical je v Riad zborovanje, na katero je imel pristop vsak državljan, da izrazi svoje želje. Ena izmed teh želj je bila ta, naj bi pojasnil ali se moderni stroji strinjajo z nauki korana. Ibn Saud je izjavil, da bo predložil to vprašanje v pretes zboru duhovnikov. In ta zbor, v katerem je seveda prevladoval njegov vpliv, je proglasil, da niti v koranu niti v suni (ustnem izročilu) mesta, ki bi nasprotovale telefonu, radu in drugim zapadnim pridobitvam. Ljudstvo je bilo s to odločitvijo zadovoljno in tako ni čudno, da so uvedli v Nedžd motorje, stroje in tehnične aparate vseh vrst. To je prav zanimiv kulturno zgodovinski pojav: Po eni strani ljudstvo, ki živi v najstrožjem soglasju s preko tisolet starimi

verskimi predpisi, po drugi strani pa vozijo kraljevi avtomobili po dobrih cestah, telefon spaja prestolnico z najbolj oddaljenimi koti dežele, radio-postaja veže v bližini Rdečega morja Nedžd z vsem svetom, moderni vodovodi in traktorji na poljih dajejo viden povsem sodobnega življenja. Sveti mesti Medino in Meko bodo elektrificirali in v Darin: ob Perzijskem zalivu so začeli graditi veliko letališče, kakršno obstoja že dalj časa v Džidi ob Rdečem morju. Nadi verniki brnijo letala in pojejo antene — brenčijo in pojejo pa v imenu prerokovem.

Pri 85 letih

Za dobro delo ni nikoli prekasno. Pa vendar: prebiti svoje izpite v 85. letu, pomeni čuden rekord v marljivosti! Ta najvišji uspevek je dosegel v mestu La Havani Castillo v Suare, ki se je vpisal na pravniški oddelek v svojem 78. letu ter celih 7 let neumorno hodil na juridična predavanja. Ondani je opravil svoje zadnje izpite in postal doktor prava. Omenjajoč to dejstvo, dostavljajo havanske novine, da je stari in vrli dijak dal mladini lep vzgled krepkopolnosti. To je točno.

Dobro blago se samo hvali

Sobarica se je prišla ponujat. Ker se dobro blago samo hvali, prične deklica peti svojo slavo, češ, da je delavna, snažna, skrbna, poštena, podjetna, itd. In da bi popolnoma prepričala morebitne nove gospodarje, na koncu še pristavi: "Tako sem, gospa, v svoji zadnji službi postala postelje in pospravila sobe, če prej ko je kdo vstal!"

"Krt poje vsak dan toliko, kolikor sam tehta."

"Kako pa krt vi, koliko tehta, gospod učitelj?"

KALIFORNIJSKO SOČNO GROZDJE TUKAJ

Po zadnjih poročilih je pošiljatev kalifornijskega sočnega grozdja veliko ugodnejša letos kot še kdaj popreje, velike pošiljave so že dospelo na razne vzhodne sočnega grozdja trga v mesto.

Kupovalec grozdja na vzhodu naj se poskrbi in se poskrbi te prilike zredne pošiljave in si nabavi svojo zalogo sedaj, ko je grozdje dobro, sladko in sveže in dokler je cena amerniška.

The California Grape Control Board, pod čigar supervizijo se vrše vse pošiljave, sestoji iz dobro poznanih voditeljev in razpošiljalcev iz Californije. Na čelu iste je mr. Frederick J. Koster, bivši predsednik in upravni odbornik United States Chamber of Commerce.

Kalifornijska industrija grozdja predstavlja investno vlogo \$350.000.000 in več kot 25.000 lastnikov vinogradov deluje zelo uspešno letos s vsemi organizacijami te stroke in kooperativno s kontrolnim odborom, ki je bil postavljen prošle leto po Federal Farm Boardu, a namenom, da stabilizira grozdno industrijo.

Ta agencija ima dva predpostavna namena, prvo zato, da skrbí za točno dnevno pošiljatev, da se tako redno odredi trga na vzhodu in drugič da nakupi in spravi višek letine in kompelicijo. Board ali odbor ima v vsakem večjem mestu na vzhodu domače lokalne odbore, ki so sestavljeni iz voditeljev sadne industrije v vsakem okraju.

Uradniki odbora so se izrazili, da ne bo artificialnega vzdrževanja cene za ljudi, ki bodo kupovali grozdje za domače potrebe, ter da bodo poskušali vse svoje sile, stabiliziranja cen s nadzorovanjem pošiljatev in jih držati proč od spekulativnih in nepostavnih prekupovalcev. Vsekakor predsednik odbora Frederick J. Koster pravi: "Vredno vredno in suhe v naši državi, je letina manjša in grozdje dosoreva tri tedne prej kot druga leta. Naš svet je, kupite sedaj." (Adv.)

All ste že naročili Prosvito ali Mladinko? Ali vsemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za maj denar lahko pošljete svojem v domovino.

Oh! You Lucky Tab!!

MOKROTNO-VAREN CELLOPHANE

Močno Zaprto — Vedno Pravilno

Edinstven HUMIDOR ZAVOJČEK Zip—

pa je odprto!

Ali vidite pritrjen "tab" vrhu zavojčka. Pritisnite polovico s svojim palcem. Obdržite drugo polovico. Preprosto. Hitro. Zip! To je vse. Edinstveno. Zavito v cellophane, ki je varen proti prahu, mokroti in bacilom. Čisto, zaščiteno, lepo SVEŽE! Kaj mora biti bolj moderno kot LUCKIES' izboljšani Humidor zavojček — tako lahko za odprete! Dama — LUCKY tab je saklita za vaše prste!

.....

Napravljene iz najfinjšega tobaka — smetane mnogih letinj — samo LUCKY STRIKE nudi zaščito grla potom posebnega "TOASTING" procesa, ki vsebuje uporabo Ultra Violetnih Zarkov — proces, ki odpravlja gotovo pečenje, hudo zdraviljivost, ki je naravno navzoča v vsakem tobačnem listu. Ti izgnani dražljivi niso navzoči v naši LUCKY STRIKE! "Zunaj so, zato ne morejo biti nozi!" Ni čuda, če so LUCKIES vedno mile za vaše grlo.

"It's toasted"

Zaščitite Vase grlo — proti draženju — proti kašlju

In Mokrotno-varen Cellophane Obdrži

ta "Toasted" Okus Vedno Svež

NARAVNAJE — The Lucky Strike Firm, Chicago, U.S.A. — toaletne in kabinete za ž. R. C. svetila.

Ivan Jontez:

V OGNJENEM OBROČU

Iz zapiskov kmetkega mladca

Velika gostilniška soba je bila nabito polna. Može, fantje in dekleta so se poslavljali drug od drugega. V kotu poleg velike zelene peči je čepel Klanški Jaka in raztegal svoj meh, mu izvajal hrebeče polke in valčke. Fantje so objemali svoje ljubice in jih vrteli po gladkih deskah. Starejši moške pa so se pomenkovali in ugrabili, kako dolgo utegne trajati vojna. Dva, tri mesece, največ pol leta in potem bo spet mirna Bosna, so menili. Vmes pa so pili ti vino, drugi žganje. In alkohol jih je navdal s pogumom in dalj ko so bili pri kozarcih, bolj so se jasnili njihovi obrazi.

Zene doma pa so jokale, otroci so plašno strmeli v nedoumljivo grozo, ki se je plazila proti njim, matere so tiho ihtele. Ko sem pomislil na vse to, se mi je storilo inako in zbežal sem proč, ven iz vasi in sem se ustavil šele daleč zunaj na polju.

Počasi sem dospel do gozda, sedel pod kosat hrast in zastrmel proti severu. Tako lep dan! Čez polja je brzel ponižen veter ter se zaletaval v drevesne vrhove, ki so tiho, tajinstveno šepetali med seboj, se lahko pagibali drug proti drugemu. Pod sinjim nebom je trepetala sivorjava postovka, ki se je zdelala pribita na nebesno modrino. V gozdu so čebljali krilateci, ki jim je bilo neznan vseh človeških gorje. Sivi vrhunci Kamniških Alp in Karavank so se kopali v zračnem azurju. In nad vsem solnce, ki se je prijazno smehljalo lepi pokrajini in po nji raztresenim ponižnim belim vasicam in cerkvicam. Tako lepo in vse tako veličastno spokojno, a vendar nisem užival ob pogledu na to znano mi lepoto in prelestjo kot drugokrat. Kako, ko pa je ležal nad vsem tem neviden, a tembolj poguben oblak vojne nevihte?

Ko sem se vračal proti domu, je solnce že zatonoilo za Julijske Alpe. Na skalnatem obzorju je lebdela krvavordeča večerna zarja, ki je obilila sive gorake velikane na severu s krvavim rdečilom, da so izgledali kot ogromne kepe strnjene krvi.

Spomnil sem se Samotarjevega prerokovanja. — obzorje bo gorelo, vse bo v ognju, dimu, krvi ...

Kako je pogodil! Komaj mesec dni je poteklo od tistih dni in obzorje že gori na severu, na jugu, na vzhodu in na daljnem zapadu ... in mogoče bo kmalu zagorelo tudi na našem zapadu, ob Soči? Kdo ve? Gregorčičevo prerokovanje se prav lahko in kmalu uresniči ...

V večerni senci se je razlegel glas cerkvenega zvona. Ave Marija. Snel sem klobuk raz glave in molil. Že dolgo nisem molil tako goreče. ... Prosil sem Marijo, naj prosí svojega sina za nas, da nam prisane s težko šibo, da skoro odmakne od naših ust to grenko kupo gorja, ki nam je bila pravkar nastavljena na ustnice. ... Ali nas bo uslišala? Saj je nisem prosil sam! Tisoči, milijoni jo prosijo. Ali nam bo mogla pomagati?

Zdaj je noč. Krasna poletna noč, kakršna ne gre iz spomina tako hitro. Kakor sinoči. Le da so zvezde svetlele in več jih je. Nebo se ti vidi kot s tisoči biserov posut baldahin. Ves ogromni nebesni svod miglja, trepeče, žari in se bliža.

Dasiravno je že pozno, ljudje še ne spijo. Brez malega v vseh hišah še gore luči. Zene in matere pripravljajo poslednjo popotnico svojim zakonikim drugom, svojim sinovom. Le nedolžni otroci, ki ne vedo, kaj vse jih, še čaka, spe ...

Iz Medenove gostilne prihaja vpitje in šun-

der pijanih vpoklicancev in njihovih znancev. — Harmonika tudi še zmerom vreči ...

Na vasi se je zbrala skupina fantov, ki pojo. Poskušajo z veselimi pesmicami, a ne gre, čeprav so že polni vina. Pa so zapeli žalostno. "Oj zdaj gremo, nazaj ne pridemo" ... Ta jim pa gre prav iz srca. Tako tožni so njihovi glasovi ... Sama grenkoba slovesa za zmerom je v njih.

Dva, trije so se odtrgali od skupine in stopili po vasi. Morajo biti zelo pijani. Kolnejo in preklinjajo vojsko in sploh cel svet. Hudo jim je, pa s kletvico dajejo duška svoji boli in ardu, ki jih prevzema ob uri težke ločitve od dragega doma in ljubih domačin. Drugi slovnijo pod okenci svojih ljubic in nevest, katerih mehka srca trga kruta bolečina. Bodrijo jih fantje, tolažijo, da si mogoče sami bolj potrebni tolažbe in bodrila ...

Kar vem, kaj jim zatrjujejo. "Nič se ne boj, ljubica, saj ne bo tako hudo. Mesec ali dva bova narazen, potem bo vojake konec in vrnil se bom nazaj k tebi in nič več se nama ne bo treba ločiti."

Lepe besede, samo kdo jim verjame? Fantje sami najbrž ne ... Ali pa ... Človek vedno upa, da bo naš njemu prizanešeno ... V tem smo si enaki.

Jutri zjutraj odidejo. Najprej v vojašnice, potem na bojišče. Tam pa mnoga čaka smrt. Zene, matere, ljubice in otroci bodo ostali sami ... Katera bo prva ovodovela, kateri otrok bo prvi otirotel? Pa to je zdaj vseeno. Saj prvim bodo sledili tisoči drugih ... bogve, kako dolgo?

Obzorje gori. Cerkovnik Joža je že namazal jarme zvonov ...

III.

Dva meseca je že minilo, odkar je vzplamtel vojni požar, ki ga najbrž ne bodo tako hitro pogasili. Še dva meseca? Pol leta? Eno leto? Kdo ve? Nič. Ugibamo in upamo na skorajšnji konec groznega klanja, samo upamo in se istočasno bojimo, da upamo zaman in da je konec še daleč.

Slabo obetajoča znamenja so tu: Krušne izkuznice. Moka na karte in to piflo odmerjena. Sladkor, petrolej, tobak, vse na izkaznico. Rekvizicije goveje živine, konj, prašičev, čita in sena se nadaljujejo. Kmetje, gruntarji, kolnejo in prikrivajo fito, ker meščani plačajo dražje kot država. V štacurah ne dobiš ničesar za v usta; ni moke, ne sladkorja, riža, kave, petroleja, sploh ničesar, kar se je preje lahko dobilo.

"Nimamo," pravi Meden, trdi Sladkan. "Je že vse poslo." A oba lažeta, to vsi dobro vemo. Vsega imata še dovolj. Skrito pod streho, seveda. Samo premočni gruntarji, njihovi znanci lahko dobijo kaj malega, seveda za drag denar. Nam bafarjem bi ne prodali nič tudi za denar. "Nimamo ..." Lažnjivci! O, saj vem, čakajo, da bodo lahko prodali za desetkratno ceno!

Aprovizacija je v rokah župana in štacurnarja Sladkana. Dolge ure moramo čakati predno dobimo ščepec moke, ki je vsako pot slabša. Sladkan in župan sta lepo rejena ... Aprovizacija jima pomaga ... Marsikaj se že šepeta med nami berači, ki smo odvisni od aprovizacije ...

Meščani kupujejo nahrbtnike. Z njimi hodijo na kmeto. Po moko, kašo, krompir ... Pri gruntarjih se vse dobi za lepe denarce ali za sladkor, kavo, petrolej ... Čedalje več je teh nahrbtnikov ...

(Dolje prihajajo!)

jih je bilo, a jih je nekoč preveč črno obsedala.

Namah pa so vsi obmolli. Anica se je silila biti vesela in zgovorna, da je prekinila mučen mol, ki je enkrat zavladal.

Teta je od strani opazovala in zdale se ji je, da je Anica še daleč od smrti. Čudno — je premišljevala — sporočili so mi, da se nahaja na pragu smrti in sedaj jo vidim v postelji, rdečih lic, celo šali se ter govori popolnoma normalno, prav tako kakor zdravi ljudje. Ko je prišla do zaključka, da Anica ni tako nevarno bolna, je pričela svojo staro pesem.

"Vidiš, Anica, ker nisi nas ubogala, si sedaj radi tega v bolnici. Če bi mene poslušala, bi bila danes ugledna poročena žena in ne to, kar si danes — razuzdanka — in celo naše ime si ošramotila."

Anica jo je začudeno poslušala in ni mogla verjeti, da je v arpe rezajoče besede izrekla njena teta. Hotela ji je odgovoriti, toda najmlajša njena sestrična jo je prehitela.

"Da, Anne, bila si zelo ponosna in nas pomilovala, češ, me smo izgubljene duše, propadla dekleta. Sedaj se pogled, samo sebe in sodi, kdo je bolj umazan, propaden, nemoralen?"

Aničin obraz je zadobil boleče, krčevite poteze, oči so se ji jezo svetile, arce ji je pričelo razburjeno utripati in čutila je slabost in bolečino po vsem telesu. Vendar je zbrala vso moč, se vzdignila v postelji in z dolгим pogledom strmela v svoje sorodnike.

Teta in sestrične so se prestrašile ob pogledu na njo in bi rade predklicale, kar so izrekle. "Nikar ne vzemi za zlo, kar smo rekli," je v zadregi rekla teta.

"Ne preklejate kar ste izrekle! Nisem se smotila o vas. Dosedaj sem vas imela za sorodnike, od sedaj naprej ste mi manj kakor ljudje, ki jih nisem nikdar srečala v svojem življenju!"

"Sestrične so ji hotele nekaj ogovarjati, toda Anica jih je prekinila z energično gesto: "Dovolj! Pojdite! Pojdite od tukaj!"

Vse prestrašene niso odšle, ampak nepremično so stale ob njeni postelji.

"Ne mučite me! Pojdite! Ne zasmejujte me ob tej uri z vašo prisotnostjo! Idite! Prosim vas lepo, pojdite!"

Se vedno so stale nepremično poleg postelje. Ko je videla, da se še vedno obotavljajo, je pričela hysterično vikati: "Doktor! doktor! Zapojevte tem ljudem, naj gredo! Doktor, mučijo me!"

Prihiteja je strežnica in za njo zdravnik. Ko je zdravnik uvidel položaj, jim je zapovedal, naj se nemudoma odstranijo.

Odšle so razburjene in osramočene z jezo in sovraštvom do Anice.

Kmalu po odhodu sorodnikov se je zopet umirila. Da je blizu smrti, tega se ni zavedala, dasiravno je ališala, ko je zdravnik potihoma zašepetal policijskemu uradniku, da za njo ni rešitve.

Ponoči se je njeno stanje poslabšalo in prihajala je smrtna kriza. Nejasne, zamotane so bile njene misli. Smrt je prihajala vedno bližje.

Zjutraj je prišel duhovnik, dasiravno ni vprašala po njem. Prišel ji je razlagati verske nauke in čednosti in nato jo je pričel siliti, naj se izpove svojih grehov.

"Gospod, nimam grehov! Če sem kaj zagrešila, sem se tudi sama očistila s svojim trpljenjem."

"Vendar," jo je prekinil duhovnik, "ali ne čutiš, da ste morda storili kakšno krivico svetu in ljudem?"

"Nehajte, prosim vas! Svetu, da bi jaz storila krivico? Ravno narobe! Svet je meni storil strašno krivico, zato naj svet očisti svoje grehe in naj bo bolj pravičen napram drugim ljudem — bednim ljudem."

Svečenik se ni dal odgnati in pričel je na dolgo in široko razlagati božjo besedo. Ona je padla med njegovim pripovedovanjem v omotico in zdelo se ji je, da ji nekdo nekje daleč v dalji nekaj dopoveduje, a ona ga ne more razumeti.

Nekako čez tri ure se je zopet zavedla. Duhovnika ni bilo več

ob njeni postelji. Ob spominu nanj je prvič začutila, da morda resnično umrje, in zdelo se ji je čisto naravno, da mora umreti.

Ko je prišla strežnica naokoli njene postelje, jo je Anica prosila za papir in svinčnik. Strežnica jo je začudeno pogledala, vendar ji je takoj zahtevano prinesla.

Zbrala je svojo poslednjo energijo, se dvignila v postelji in pričela pisati:

Dragi Dolfi: Umiram — in pišem Ti zadnje pismo. Predno umrjem, Te še enkrat prosim odpustanja in vedi, da sem zopet ljubila samo Tebe. Zelo, zelo sem hrepenela, da bi bila zopet srečna s Teboj kakor takrat, ko sta vedela samo drug za drugega. Sedaj je vse prepozno, zamujeno, vendar zavest, da so moja čustva in ljubezen zopet pri Tebi, me očiščuje in umira bom lažje s Tvojim imenom na ustnicah. Srečno, dragi! Gospodinji, kjer sem stanovala, piši za moj dnevnik. Iz njega boš izvedel moje življenje v tujini. Srečno, dragi Dolfi ... tvoja Anica.

Glava ji je padla na blazino, njene ustnice so šepetale njegovo ime in z njegovim imenom utihnile za vekomaj.

Mlad študent, medicinec, je ugotovil njeno smrt.

Čez nekaj mesecev je prišel na pokopališče mlad človek in vpraševal po Aničinem grobu. Ko so mu ga pokazali, je ob njem pokleknil in pritaženo šepetal:

"Miriva si, draga Anica! Tukaj na tvojem grobu prisegam, da se bom bojeval za pravico človeštva, za človekoljubne ideale in proti ljudem, radi katerih si šla v prazgodnji grob!"

Mladenci je bil Dolfi iz Evrope.

Milijonarju je poginil pes. Takrat, ko je zbolel, je milijonar klical z vseh strani dežele odlične živinodržavnike, vključno temu ni pomagalo nič. Peljali so ga v znamenito kliniko, kjer je pes vseeno poginil. Iz klinike so ga pompozno pripeljali domov in milijonar ga je pokopal sredi vrta med palmami in cveticami. Vasko jutro se je ustavil na pasjem grobu in plakal.

(Konec.)

V NAJEM SE ODDA

Po niski ceni se odda v najem 5 sobno stanovanje, elektrika in plin v hiši, na 906 S. 2nd St. zgoraj. Vprašajte pri M. Golob na istem naslovu spodaj, Milwaukee, Wis.—(Adv.)

Za oslabole obliži

Ako imate slabo obliži, tedaj bi morali jemati Nuga-Tone brez odlašanja. To zdravilo odpravi oslabole obliži in druge organe in popravi veliko bolnih in revčnih. Nuga-Tone odnese bolezensko glivico in čisto ter odpravi zaprtost. Vam svetujem zdrav obliži, da vedno živite in mislite v smislu zdravega obliži. Gledajte si navodila Nuga-Tone. Na prodaj je v lekarnah. Ako za lekarnar nimate, recite mi naj hitreje naročim za vas od trgovca na dobilo.

Vask po svoje

Potujoča igralska četa pride v hotel, kjer imajo nadvse zadirčno in izbirno gospodinjstvo: povsod oporeka in ugovarja. "Jabom pa jaz v roke prijel," se ponudi očarljivi krasotec, ki je ponavadi igral ljubimsko ulogo ter imel lase svetle ko gavrna perje. — "Draga gospa," gručel, "veste, da je gostilničar v Mali Nedelji ihtela, kaj odpotoval?" — "Pri nas se bo zgodilo," se odrele ostrelirka, "ker mi boste morali praj plačati!"

KUPITE SEDAJ!

Več kot pol sezone je že minulo

KALIFORNIJSKO GROZDJE ZA MOŠT

KALIFORNIJSKO GROZDJE ZA MOŠT je sedaj na trgu. Posiljativje istega se je letos pričelo tri do štiri tedne prej kot lansko leto. Letošnji pridelek grozdja je mnogo manjši kot lani. Deležje v sedanjih sezonah bi imelo uničujoč vpliv na zmanjšane pošiljave.

Prav sedaj je čas, da si nabavite potrebno grozdje po smernih cenah. Z pošiljanjem grozdja za mošt se bo končalo poprej, kot se boste tega zavedli. Kalifornijsko grozdje za mošt vsebuje letos več sladkorja kot prejšnje leta.

Naročite si od vašega trgovca s sadjem Zinfandel, Alicante, Muscat, Petite Sirah, ali druge vrste grozdja, predno bo prepozno. Letošnji pridelek grozdja je zgodnejši in tudi manjši.

Pomnite, da grozdni sok za domačo uporabo je postavno dovoljen.

CALIFORNIA GRAPE CONTROL BOARD, Ltd.

SAN FRANCISCO, CALIFORNIA

Representing 85% of the entire California Grape Production

BOŽIČ V STARI DOMOVIN

Posebna odplutja iz New Yorka

ST. LOUIS 9. decembra

DEUTSCHLAND 10. decembra

Siljajen sprejem vas čaka tam. Dospeli boste pravčasno na božične praznike. Hitra odprava iz Hamburga na vašega potovanja. Posebni zastopniki naše družbe spremljajo vsak izlet. Zgodaj si rezervirajte prostora.

ENIGANE CENE TJA IN NAZAJ

Za nadaljnja poizvedila vprašajte kateregakoli lokalnega agenta

HAMBURG-AMERICAN LINE

177 N. MICHIGAN AVE. CHICAGO

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo Tiskarne. Cene umerne, uničajo delo prvih vrst

Enig po informaciji pri poslojti

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA

Milan Medvešek:

RUDARJEVA NOČ

10.

Zadnja noč. Nervozno se je premetavala na postelji. Jutri se odloči njena usoda.

Sedaj jo je fantazija ponela v naročje Dolfi in v njegovem mehku objemu je šepetala: "Ljubim te, ljubim te neizmerno!"

Druga alika zakrije prvo, šepet groze nalik odmevu, ki se brez konca nadaljuje: smrt, smrt, smrt —

"Morda umrem in reki bodo: bila je vlačuga, mestna pohajkača, divje zaljubljena v seksualne orgije in sedaj je plačala s smrtjo. Prav ji je! Stran mračne in pereče misli! Ne, ne! Umrla ne bom! Ne smem! Mlada sem še in želim tako silno živeti!"

Pričelo jo je mučiti: "Živeti hočem v sreči in ljubezni in pozabiti, da si tavalja od zdravnikarja do zdravnikarja, da umorja plod, živo bitje? ... Dolfi me ljubiti hočem in prikriti, da si živela v razmerju s človekom-kapitalistom, kateremu si dala telo brez odpora, takoj po kratkem poznanju ...

Velemestno hlastanje je prenehalo, hrup se je polegel in zavladal je mir in pokoj. Anica je zaspala.

Operacija je bila izvršena.

Anica je ležala še omamljena na divanu. Zdravnik jo je skrbno opazoval. Kloroform je nasiljeval ozračje v sobi. Oči je odprla, vendar je bila še vedno v nezavestnem stanju. Zdravnik jo je ogovoril in takrat se je zavedla kaj se je zgodilo?

"Izvršeno?" je vprašala s slabotnim glasom.

"Yes," je mehko dejal zdravnik.

Zopet je zaspala in se je prebudila čez nekaj ur. Po spancu se je čutila dovolj močna in zdravnik ji je dovolil oditi. Poklicala je avtoksi, ki jo je odpeljal domov. Med vožnjo proti njenemu stanovanju je mislila na navodila, ki jih je dal zdravnik, predno se je poslovila od njega, vendar se ni mogla spomniti nobene besede. Doma se je vlegla in trdno zaspala. Spala je dolgo spanje. Ko se je prebudila, je čutila lahkoto in zavest, da je končno prestala, česar se je tako bala, in to je ugodno vplivalo na njeno notranjost.

Komaj je bila olajšana od strašnega bremena, ki jo je pritiskal k tlom toliko časa, je pa nenadoma začutila v telesu silne krče. Prestrašila se je bolečin. Skušala se je spomniti zdravnikovih navodil, vendar se ji ni posrečilo; zdelo se ji je vse megleno in nerazumljivo. Bolečine so bile hujše in hujše.

Kmalu po odhodu policijskih uradnikov je dobila obisk od svojih sorodnikov: tete in sestrične. Najprvo so jo prišče pozdravile. Jele so jo tolažiti in se ji sladkale, prav tako kakor da bi bile vedno dobre prijateljice. Anica je bila njih lakretnega spoštja vesela in žal

Padla je v omedlevalo, v kateri se je nahajala skoraj ves dan. — Njena gospodinja se je čudila, da ni Anice na sprehod iz sobe in sluteč nekaj alabega, je potrkala na vrata. Dobila ni odgovora in vstopila je v sobo. Izpod odeje je ališala v arce boleče ječanje.

"Anica! Anica!" je starka prestrašeno klicala, vendar odgovora ni dobila, ampak le pretresajoče ječanje ji je odgovarjalo.

Vsa prestrašena je starka poklicala ambulančni voz in Anico so hitro odpeljali v bolnico.

Zdravnik je takoj spoznal vzrok njene bolezni in rekel je hladno:

"Prepozno — zastrupljena!"

Kmalu nato se je Anica zavedla. Pri njeni postelji so stali zdravniki in dva policijska uradnika. Na lep, zviti način so hoteli izvesti ime zdravnika, ki je izvršil operacijo.

Napela je vse sile in odločno dejala:

"Pustite me na miru, ker vašo polzvedovanje so zaman."

Kmalu po odhodu policijskih uradnikov je dobila obisk od svojih sorodnikov: tete in sestrične. Najprvo so jo prišče pozdravile. Jele so jo tolažiti in se ji sladkale, prav tako kakor da bi bile vedno dobre prijateljice. Anica je bila njih lakretnega spoštja vesela in žal